

Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Wytyczne dla rolników utrzymujących drób

Główny Lekarz Weterynarii, biorąc pod uwagę konieczność wprowadzenia działań zapobiegawczych, mających na celu ochronę zdrowia ludzi i zwierząt, związaną z zagrożeniem wysoce zjadliwą grypą ptaków oraz ograniczenie bardzo dużych strat ekonomicznych spowodowanych ewentualnym wybuchem choroby, przedstawia zalecenia umożliwiające skuteczne zabezpieczenie gospodarstw oraz zmniejszenie ryzyka szerzenia się choroby.

Głównym źródłem zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt (drobiu) są ptaki wolno żyjące, będące bezobjawowymi nosicielami ptasiej grypy.

Objawy kliniczne ptasiej grypy u drobiu są mało charakterystyczne i zróżnicowane w zależności od zjadliwości szczepu wirusa wywołującego chorobę, gatunku i wieku ptaków, zakażeń towarzyszących oraz warunków środowiskowych.

Główne objawy kliniczne wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI) **u drobiu to:**

- depresja;
- gwałtowny spadek/utrata produkcji jaj, miękkie skorupy jaj;
- objawy nerwowe;
- zasinienie i obrzęk grzebienia i dzwonków;
- silne łzawienie, obrzęk zatok podoczodołowych, kichanie;
- duszność;
- biegunka.

Padnięcia mogą być nagłe, bez widocznych objawów. Śmiertelność może dochodzić do 100%. Przy zakażeniu wirusem grypy o niskiej zjadliwości **mogą wystąpić objawy** ze strony układu oddechowego (z reguły łagodne), depresja, biegunka, zmniejszona produkcja jaj u niosek. Zakażone ptaki wydają duże ilości wirusa z kałem, w wydzielinie z oczu i dróg oddechowych. Najbardziej prawdopodobnym źródłem zakażenia drobiu domowego jest bezpośredni lub pośredni kontakt (**woda do picia**) z migrującymi **ptakami dzikimi**, zwykle ptactwem wodnym. Rozprzestrzenienie wirusa może następować również poprzez zanieczyszczoną **paszę, sprzęt, środki transportu**. Bardzo ważną rolę w rozprzestrzenianiu wirusa grypy odgrywa **człowiek**. Rozprzestrzenianie z wiatrem zainfekowanych cząstek i kropelek nie ma większego znaczenia.

Główne zalecenia Inspekcji Weterynaryjnej:

- izolacja drobiu od czynników zewnętrznych - przetrzymywanie ptaków w zamknięciu,
- ograniczenie kontaktu drobiu z dzikim ptactwem,
- szczelne przykrycie pojemników z karmą i wodą do picia lub przetrzymywanie ich wewnątrz budynków w celu ograniczenia dostępu do nich dzikich ptaków, a także unikanie pojenia ptaków i czyszczenia pomieszczeń wodą pochodzącą spoza gospodarstwa (głównie ze zbiorników wodnych i rzek) oraz
- dla uniknięcia "przyciągania" dzikiego ptactwa - nie poić i nie karmić drobiu na zewnątrz pomieszczeń,
- uniemożliwić przemieszczanie się osób oraz zwierząt pomiędzy obiektami, w których przechowywana jest karma dla zwierząt, a obiektami w których bytuje drób,
- ograniczenie liczby osób obsługujących fermę do koniecznego minimum wraz ze sprawdzeniem czy osoby te nie utrzymują drobiu we własnych zagrodach,
- rozłożenie przed wejściem do budynków fermy drobiu mat nasączonych środkiem dezynfekcyjnym,
- założenie śluz dezynfekcyjnych w wejściach do budynków fermy drobiu,

- zakaz wjazdu pojazdów na teren fermy poza działaniami koniecznymi np. dowóz paszy, odbiór drobiu do rzeźni lub przez zakład utylizacyjny,
- obowiązkowa dezynfekcja pojazdów wjeżdżających,
- rozłożenie mat dezynfekcyjnych przed wjazdem i wejściem na teren fermy,
- konieczność używania odzieży ochronnej przez wszystkie osoby znajdujące się na fermie po wcześniejszym pozostawieniu odzieży własnej w szatni,
- konieczność przeprowadzania dokładnego mycia i dezynfekcji rąk przed wejściem do obiektów, w których utrzymuje się drób,
- osoby bezpośrednio stykające się z drobiem na fermach nie powinny mieć kontaktu z innym ptactwem np. gołębiami,
- wskazane jest zaopatrzenie pracowników branży drobiarskiej i lekarzy weterynarii w leki przeciwwirusowe oraz przeprowadzanie szczepień u ludzi.

Nieprzestrzeganie wymienionych wyżej zaleceń może powodować wzrost zagrożenia ptasią grypą, a co za tym idzie większe straty ekonomiczne powodowane szerzeniem się choroby wśród ptaków, tj.:

- zamknięcie granic państw dla towarów z Polski, co spowoduje spadek eksportu i handlu drobiem i produktami pochodzącymi od drobiu,
- utrata miejsc pracy,
- co najmniej trzymiesięczne wyłączenie obiektów gospodarskich z produkcji drobiu od wygaszenia ostatniego ogniska choroby,
- trudności w odbudowie pogłowia drobiu po wybiciu stad reprodukcyjnych,
- straty ekonomiczne ludności związane z ograniczeniami w ruchu i przemieszczaniu się ludzi i zwierząt,
- bankructwa producentów drobiu, właścicieli ubojni i przetwórci drobiu.

Wirus grypy ptaków może zachowywać aktywność w środowisku kurnika przez 5 tygodni. W kale przeżywa, przez co najmniej 35 dni w temperaturze 4 st. C, a w kurzu kurnika przez 2 tygodnie po usunięciu ptaków. W wodzie (stawy, jeziora) zachowuje zakaźność do 4 dni przy temperaturze 22 st. C i ponad 30 dni przy temperaturze 0 st. C. Wirus wykrywano w tuszkach padłych ptaków dzikich po 23 dniach w temp 40 st. C. W tuszkach drobiu przechowywanych w temperaturze pokojowej wirusy grypy przeżywały tylko kilka dni, natomiast w temperaturze lodówki do 23 dni. Wirus może utrzymywać się w drobiowych produktach mięsnych. Niszczy go obróbka termiczna. Lipidowa otoczka powoduje, iż wirusy grypy są wrażliwe na powszechnie stosowane środki dezynfekcyjne, włączając detergenty.

Główny Lekarz Weterynarii zapewnia, iż nie istnieje żadne zagrożenie zakażenia się konsumentów ptasią grypą poprzez spożywanie mięsa drobiowego i jego przetworów.

Wszystkie gatunki drobiu przed wysyłką do ubojni mają być obowiązkowo badane przez lekarza weterynarii wystawiającego świadectwo zdrowia, a następnie podlegają badaniu przed i poubojowemu w ubojniach drobiu.

**Z-ca Głównego Lekarza Weterynarii
lek. wet. Janusz Związek**